

- * **Vattenpest** – fördes in i Sverige på 1870-talet. Vattenväxten kan invadera mindre sjöar, dammar och vikar. Växten kan helt täcka sjöytan och därmed konkurrera ut andra växter som nate och slingor. Ute i Vänern bedöms riskerna för problem som relativt låg, men vattenpest kan lokalt bli ett problem i exempelvis instängda vikar och småbåtshamnar.

FRÄMMANDE ARTER I VÄNERN

Omkring 800 000 människor dricker varje dag vatten från Vänern och Göta älv. Den goda dricksvattenkvaliteten skulle kunna påverkas av främmande sjukdomar och arter. Exempel på en sådan art är växten sjögull, som inte finns i Vänern men i Mälaren. Sjögull som massutbreder sig ger problem vid bland annat vattenintag.

Mer information

- * Vattenvårdsplan för Vänern. Mål och åtgärder samt tre bakgrundsdokument finns på Vänerns vattenvårdsförbunds webbplats: www.vanern.se
- * Åtgärder för barlastvatten. Sjöfartsverkets webbplats: www.sjofartsverket.se.

Vänerkansliet, Länsstyrelsen Västra Götalands län,

Hamngatan 1, 542 85 Mariestad • Tfn 0501 60 53 85

www.vanern.se • ISSN 1403 6134 • juni 2007

FRÄMMANDE ARTER I VÄNERN

Risken för att Vänern ska få in fler främmande arter är stor. Arter kan komma in med sjöfartens barlastvatten och genom utsättningar av främmande växter och djur. I dag finns sju kända främmande arter i Vänern. Av dessa har signalkräftan, kräftpest och mink haft störst negativ effekt.

Vad är en främmande art?

Till främmande arter räknas de arter, stammar eller genetiska sammansättningar som med hjälp av människan flyttats till ett land utanför sin naturliga utbredning.

Varför kan främmande arter vara ett hot?

De flesta främmande arter är ofarliga men några kan massutvecklas och några kan påverka naturen och människan. Införseln av främmande arter kan utgöra ett hot mot den biologiska mångfalden och det anses vara ett av de största hoten mot våra sjöar och hav. Främmande arter kan i värsta fall försämra dricksvattenkvaliteten, sprida sjukdomar, utrota inhemska arter eller göra så att båtfarleder och sund växer igen.

Nya arter och sjukdomar kan i värsta fall förändra sjöns naturliga ekosystem och arter kan försvinna eller hybridisera, det vill säga föröka sig med snarlika arter så att den ursprungliga arten slutligen försvinner.

Sällsynta arter är mest känsliga som exempelvis de svaga bestånden av Vänerns två unika vildlekande laxstammar, Gullspångslaxen och Klarälvsaxen.

Åtgärder

- * Fartygens barlastvatten behöver renas ombord för att hindra spridning av främmande arter *
- * Tidig bekämpning vid upptäckt av främmande arter. Informera hamnpersonal och andra berörda om riskerna, så att de kan känna igen några av riskarterna, exempelvis sjögull.
- * Fiskars hälsa bör kontrolleras regelbundet även hos mindre fiskodlingar. Viktigt för att främmande sjukdomar inte ska spridas till Vänerns unika laxstammar.
- * Nya främmande arter måste riskprövas innan de förs in i landet.

* Barlastkonventionen antogs vid en konferens vid internationella sjöfartsorganisationen (IMO) i februari 2004. Konventionen träder i kraft efter att den har skrivits under av 30 stater. Konventionen säger bland annat att efter 2016 ska alla fartyg ha ett system för rening av barlastvatten ombord. Dock kan detta förskjutas om inte alla länder har skrivit på till 2016.

Främmande arter i Vänern

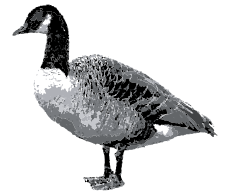
Art	Introduktionsår i Vänern om känt	Ursprungsland
mink		Nordamerika
kanadagås	1930	Nordamerika
regnbåge	1971	Nordamerika
ullhandskrabba	1954	Kina
signalkräfta	1985	Nordamerika
kräftpest	1987	Nordamerika
vattenpest		Nordamerika

Främmande arter i Vänern

* **Mink** – infördes till Sverige i slutet av 1920-talet för pälsuppfödning. Snart kom rymlingar ut i naturen och spred sig. I dag finns minken i hela landet och minken är ett effektivt rovdjur som äter fisk, fågel, mindre däggdjur, kräldjur och kräftor. En av minkens naturliga fiender är berguven, men denna är ovanlig.

* **Kanadagås** – sattes avsiktligt ut på 1930-talet och är i dag vanlig i hela landet. Kanadagäss förorenar sjötomter och badstränder med avföring, vilket kan medföra att badvattnet kan få höga bakteriehalter.

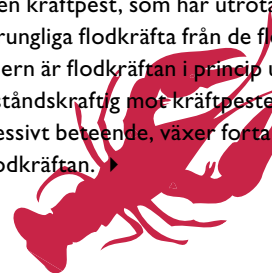

* **Regnbåge** – är en laxfisk som odlas i fiskodlingar för att sättas ut i sjöar till sportfiske. Regnbågen kom till Sverige i slutet av 1800-talet. Fisken kan inte föröka sig i Vänern, eftersom den behöver varmare vatten. Störst risk med regnbåge är att de ibland kan sprida främmande fisksjukdomar.

* **Ullhandskrabba** – sprids med fartygens barlastvattnet till Vänern. Första fyndet i Sverige gjordes på 1930-talet. Krabban har en fyrkantig kropp och ulliga klor. Arten behöver saltvatten för att föröka sig.

* **Signalkräfta** – är bärare av svampsjukdomen kräftpest, som har utrotat vår ursprungliga flodkräfta från de flesta sjöar och vattendrag. I Vänern är flodkräftan i princip utrotad. Signalkräftan är motståndskraftig mot kräftpesten. Signalkräftan har ett mer aggressivt beteende, växer fortare och förökar sig snabbare än flodkräftan.

◀ Teknikutveckling pågår för att rena barlastvatten i fartygen. Miljömålet för Vänern är att inga fler främmande arter introduceras, för att undvika skador på miljön, dricksvattnet och att sjukdomar kommer till sjön. Vänerns värden är höga, inte minst som dricksvattentäkt.

